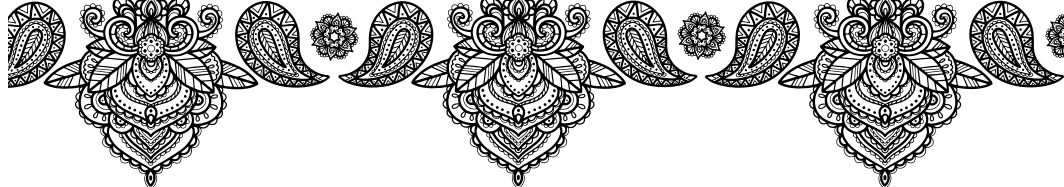

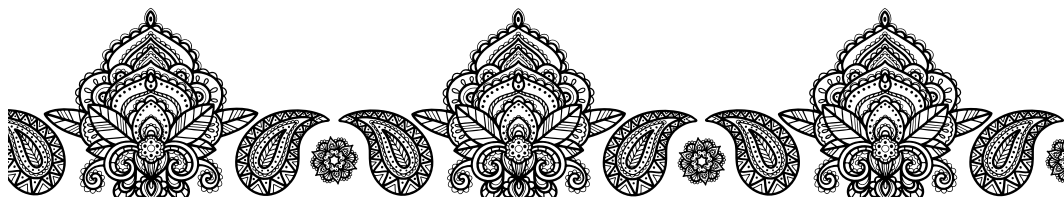
Anne Meretmaa
KOSKETETTU

KOSKETETTU

Anne Meretmaa
KOSKETETTU

© Anne Meretmaa 2017

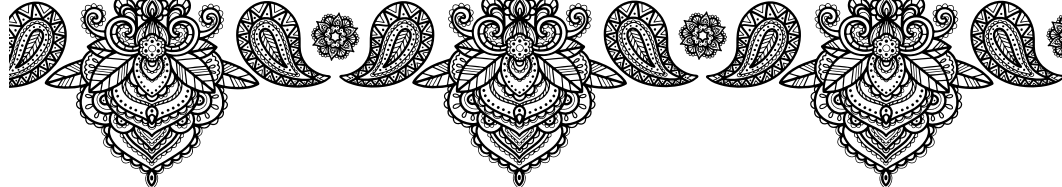
KUSTANTAJA

BoD—Books on Demand Helsinki, Suomi

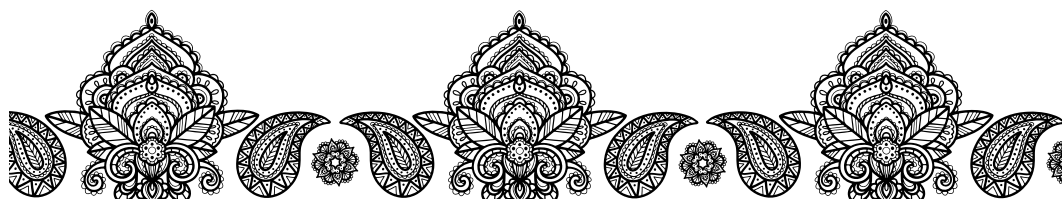
VALMISTAJA

BoD—Books on Demand Norderstedt, Saksa

ISBN 978-951-568-282-6

Y K S I

Merit

”EXCUSE ME, IS THIS SEAT AVAILABLE?” KYSYI MIESÄÄNI brittikorostuksella. Olipa tyhmä kysymys. Täällähän on numeroituneet paikat. Olin avaamassa suuni, mutta vilkaisin kysyjään. Miellyttävä hymy. Elegantisti harmaantuneet hiukset. Ruskettunut, auringolle altistunut iho. Jäntevä ja hoikka vartalo. Kauniin sinervä neulepusero ja farkut. Toivottavasti kenelläkään ei ollut paikkalippua minun viereeni.

”Ainakin toistaiseksi se on vapaa. Olkaa hyvä vaan”, vastasin ja sipaisin puolihuolimattomasti hiuksiani, joihin olisi pitänyt ottaa vähän piristysväriä ennen matkaa. Joskus mietin, että olisi kiva vaihtaa hiusten väriä oikein kunnolla, vaikkapa hennatun punaisiksi, mutta olin vähän saamaton ulkonäköni suhteen. Nyt harmitti.

”We are ready to depart in a few minutes”, kuulutti lentoemäntä. Englannin lisäksi parilla muulla kielellä. Olisiko ollut hindiä ja nepalia? Kone näytti olevan vain puoliksi täynnä. Ilmankos olin saanut lipun päivän varoitusajalla. Vähän hermostuneena näpelöin turvavyötäni. Vahingossa olin tarttua viereisen istuimen vastakappaleeseen. Lentoon lähtö oli aina ollut mielestäni ikävin vaihe lentämisessä. Tämä kone ei ollut kaikkein uusimpia. Finnairin koneisiin verrattuna se vaikutti itse asiassa aika kulahtaneelta.

”Lennättekö ensimmäistä kertaa aasialaisella koneella? Nämä ovat monesti vähän ärhäköitä liikkeelle lähdössä ja laskeutumisessa. Don’t worry. Kyllä me perille pääsemme.”

Miehen käsivarsi hipaisi omaani ja sähkövirta kulki lävitsemi.

”Olen ensimmäistä kertaa Aasiassa. Tulin vasta viikko sitten Delhiin ja minusta se oli varsin kaoottinen suurkaupunki. Oli pakko päästä äkkiä pois.”

”Ja valitsitte Nepalín. Oletteko muuten lomamatkalla?” kysyi mies.

”Tavallaan. Minulla on pitkä vapaa töistä ja ajattelin tutustua Aasiaan. Kuvittelin viihtyvänä Delhissä vähän pidempään ja sitten meneväni Kolkataan vapaaehtoisiin. Nyt olenkin yllättäen Nepalín koneessa. Minulla ei suoraan sanoen ole harmainta aavistusta siitä, mitä tekisin Nepalissa. Ja tämä ei ole yhtään tyypillistä minulle.” Selitysten vimma. Lentokoneen epätasainen nousukiito tuntui vatsassani ja puristin käteni nyrkkiin.

”Nepal on hyvä valinta. Kaunis maa, ystävälliset ihmiset ja paljon nähtävää. Siellä on myös erinomaisia paikkoja tehdä vapaaehtoistyötä, jos sellaista haluaa tehdä”, jatkoi mies. ”Minun nimeni on muuten Garry Wilson, jos saan esittäytyä”, hän sanoi ja ojensi kätensä. Lämmin ja luja kädenpuristus.

”Merit Pettersson. Mieluusti vain Merit. Minä en niin välitä muodollisuuksista.”

”Garry. Sopii oikein hyvin. Olen vain niin tottunut herroitteluun ja rouvitteluun, etten osaa aloittaa keskustelua suoraan sinuttelemalla.”

”Ei se mitään. Oletko sinä, Garry, ollut Nepalissa monta kertaa?”

”Miten sen nyt ottaa. Olen ollut siellä melkein yhtäjaksoisesti pian neljä vuotta. Muutamia kotimaanlomia mahtuu toki mukaan. Työskentelen Nepalissa lääkärinä.”

”Kuulostat siltä, että olet britti. Minä olen muuten Suomesta.”

”Kyllä, minä olen britti. Onpa hauska kuulla, että olet Suomes-
ta. Minulla oli pari vuotta sitten työtovereina suomalainen lääkäri-
pariskunta. Pidämme vieläkin yhteyttä sähköpostilla silloin tällöin.”

”Todella hauska sattuma.”

Lentoemännät olivat siroja, kiiltäviin sareihin pukeutuneita naisia, jotka sukkuloivat sujuvasti koneen käytävällä ja kysyivät, haluaisinko kasvis- vai kana-aterian.

”Kasvisateria, kiitos.”

”Minä ottaisin mielelläni kana-aterian”, sanoi Garry.

”Mikäli kaipaat hyviä vinkkejä lomailukohteista, niin kerron mielelläni. Muutamissa paikoissa olen ehtinyt käydä näiden vuosien aikana, mutta en läheskään kaikissa. Missä sinä muuten majoitut?”

”En tiedä sitäkään. Tein tosiaan vasta eilen äkkinäisen päätöksen lähteä Nepaliin. Ajattelin, että eiköhän sieltä kaupungilta joku sopiva hotelli löydy alkajaisiksi”, sanoi Garrylle nolostuneena.

”Olen pahoillani, jos vaikutan uteliaalta. Olen vain kiinnostunut, kun tulet samasta maasta kuin nämä entiset työtoverini.”

”Ei, en minä sitä. Tajuan vain, että oli vähän hullua lähteä Nepaliin tietämättä, mitä aikoo tehdä”, takeltelin. ”Vaan tässä minä nyt olen. Ja hyvät ehdotukset ovat tervetulleita.”

”Katsopa muuten ikkunasta ulos”, sanoi Garry äkkiä ja kumartui kurkkaamaan ohitseni niin läheltä, että tunsin hänen vienon tuoksunsa ja mieleni teki vetää syvään henkeä nenän kautta. Onneksi havahduin ajoissa. Hänen käsivartensa kosketti minua nyt hieman pidempään ja sai hengitykseni melkein salpautumaan. Oi ihana Nepal, sinuun minä haluan tutustua.

”Onpa siellä kaunista. Ihan kuin taivaaseen matkaisi Delhin melun ja pölysaasteen jälkeen.”

”Aika moni matkailija päätyy Nepaliin Aasian kierroksellaan. Tällä maalla vain tuntuu olevan ihmeellinen vetovoima”, jatkoi Garry. ”Sinä löydät varmasti paikkasi.”

Garry

NAISEN SINISISSÄ SILMISSÄ OLII JOTAIN HYVIN LEMPEÄÄ, mutta myös aavistuksen verran surumielisyyttä. Nepalissa näki paljon ihmisiä, joiden katseet kertoivat pohjattomasta surusta ja kärsimyksestä. Monesti näytti siltä kuin kaikki tuska olisi kätkeyty monen lukon taakse. Meritin silmien surumielisyydessä oli jotakin kutsuvaa. Hän ei ollut lukkojen takana, päinvastoin, saattoi kuvitella, että tunteiden näyttäminen oli hänelle helppoa ja luvallista. Tuli vain tunne, että tuohon ihmiseen haluaisin tutustua. Sitä paitsi Merit on viehättävä: kauniit piirteet, kuulas iho ja täyteläiset huulet.

”Merit, toivottavasti en kuulosta tunkeilevalta, mutta mitä sinä teet työkseesi? Minä vaan mietin, millaista työtä voisit tehdä vapaaehtoisena.”

”Olen psykologi. En ole kyllä ajatellut, että voisin tehdä täällä psykologin töitä. Enhän minä puhu paikallisten kanssa samaa kieltä. En minä pysty ketään ainakaan puheen keinoin auttamaan.”

”Minusta tuntuu, että sinä voisit auttaa juuri niitä naisia ja tyttöjä, joiden kanssa et puhu samaa kieltä.”

”Miten ihmeessä?” kysyi Merit.

”Tunnen ihmisiä, jotka tekevät töitä tyttökaupan uhrien parissa. Voisin kysyä, olisiko siellä tilaa yhdelle psykologille. Jotenkin minusta tuntuu, että sinä voisit auttaa tyttöjä.”

”Kuulostaapa jännältä. Minkä alan lääkäri sinä muuten olet?” hän kysyi.

”Lastenlääkäri.”

”Taitaa olla haasteellista tässä maailmankolkassa. Sekä ruumiin että mielen hoitaminen”, hymyili Merit.

”Täällä on paljon ikiaikaista viisautta ihmisen hoitamisessa, joskus paljon enemmän kuin meillä lännessä.”

”Mutta miten saan tietää? Tai siis kun minulla ei ole vielä tietoa siitä, missä majoitun. Mutta on minulla tietysti puhelin.”

”Ajattelinkin ehdottaa, että voisit tulla järjestöni vierasmajaan pariaksi yöksi. Meillä on ollut siellä kaikenlaisia vieraita. Voimme yhdessä käydä huomenna kysymässä, saisitko töitä tyttöjen keskuksista.”

”Hienoa. Tulen mielelläni.”

Tunsin ylpeyttä rohkeudestani ja idearikkaudestani. Keskiruskeat tuuheat hiukset, puolipitkät. Sopusuhtainen vartalo. Rento vaatetus. Tunika oli hänen silmiensä värinen. Lämmin läikähdys kulki koko kehoni lävitse.

Merit

”APUA, NÄMÄ ILMAKUOPAT. NOLOTTAA, MUTTA NE SAAVAT minut aina panikoimaan.”

”Ne johtuvat vuoristosta. Tällä välillä on aina turbulensseja”, totesi Garry rauhallisella äänellä. Hän asetti huolehtivasti kätensä kämmensyrjäni päälle. Vain hetkeksi, mutta se riitti. Olin turvassa.

Lentokone kaartoi ja aloitti laskeutumisensa. Jokaisen epätasaisen pudotuksen välillä sydämeni pompahti kurkkuun. Näin epämiellyttävää kokemusta laskeutuvasta koneesta minulla ei ollutkaan aiemmin ollut. Delhin lentokenttä oli tutun oloinen. Nyt joka puolella oli vuoria. Kaupunki näytti sijaitsevan montussa. Lentokenttärakennus näytti minikokoiselta. Laskeuduimme vain kivenheiton päähän matalasta punatiilisestä rakennuksesta.

Garry ohitti muodollisuudet sujuvasti lyhyttä jonoa pitkin. Hänellä oli oleskelulupa ja viisumi. Minä jouduin täyttämään papereja, ottamaan passikuvan automaatissa ja kaivamaan vähän rahaa lompakostani päästäkseni Kathmanduun.

”Odotan sinua alakerrassa matkatavarahihnan luona. Mennään sitten yhtä matkaa meidän autollamme. Kuljettajan pitäisi odottaa parkkipaikalla. Don't worry. Muodollisuudet kestävät jonkun aikaa”, evästi Garry ystävällisesti.

Miten joku ventovieras mies voikin tuntua niin tutulta ja turvalliselta puolentoista tunnin tuttavuuden perusteella? Olen tosin kuullut, että lentokoneessa tapahtuu ihmeellisiä kohtaamisia.

Tie Kathmandun keskustaan oli kohtuullisen suora ja hyväkuntoinen. Garry selitti, että se oli kunnostettu vasta pari vuotta aiemmin. Teiden varsilla näkyi silti valtavia jätekuormia, ja välillä auto hyppelehti tiessä olevien kuoppien yli niin, että mahanpohjassa tuntui. Tunsin kuitenkin merkillisiä lämmön väristyksiä rinnassani. Odotin innolla tulevaa.

Auton ikkunat olivat auki, vaikka ilma oli viileähkö, ja aloin köhiä.

”Kathmandun pölyisyys aiheuttaa useimmille ihmisille oireita aluksi, vaikka mitään taipumusta astmaan tai allergiaan ei olisi”, Garry reagoi köhääni. ”Useimmat Nepaliin tulijat menettävät äänensä ja köhivät keuhkot kipeiksi, elleivät sitten saa kunnon bronkiittia.”

”Hyvä tietää. Onneksi en ole kovin allerginen, vahvoille tuoksuille vain, ja muutoinkin olen aika harvoin kipeänä. Johtuu varmaan siitä, että terveyskeskuksessa tulee immuuniksi pöpöille.”

”Jopa täkäläisille kulkutaudeille voi tulla immuuniksi, kun on tarpeeksi paljon niiden kanssa tekemisissä. Suosittelen sinulle kuitenkin varovaisuutta ja jatkuvaa käsien pesua, ainakin aluksi. Nyt talvella hengitystieinfektiot ovat täällä todella tavallisia, sillä lämpötila laskee yöllä nollan tuntumaan ja talot ovat hyisen kosteita ja kylmiä. Lämmitystä ei ole kuin paremmissa taloissa ja hotelleissa. Meillä sairaalassa bronkiitti ja keuhkokuume ovat yleisimmät vaivat talvikaudella.”

”Miten pölyistä täällä on keväällä ja kesällä, kun nyt on jo näin pölyistä?” kyselin ihmeissäni.

”Paljon pölyisempää kuin nyt. Tämä kaupunki on kuin kattilanpohja, jossa ilma ei oikein pääse vaihtumaan.”

”Missä se sinun sairaalasi muuten on?”

”Muutaman tunnin ajomatkan päässä täältä Kathmandusta. Pikku kaupungissa nimeltä Lamjung.”

”Eikö ole aika rankkaa muuttaa vieraassa maassa kauas maaseudulle?” kyselin ja arvostukseni Garrya kohtaan nousi entisestään. Mutta näenkö minä häntä enää ollenkaan?

”Minä viihdyn pikkukaupungissa. Ehkä siksi, että siellä koen olevani parhaiten hyödyksi.”

”Luulisi, että paikalliset lääkärit tekevät töitä maalla ja ulkomalaiset isoissa kaupungeissa.”

”Niinhän sitä luulisi, mutta jos paikalliset pääsevät jatko-opiskelmaan ulkomaille, he tuskin palaavat.”

”Tuota en tullut ajatelleeksi.”

”Täällä opiskelleet lääkärit tuntevat paikalliset taudit paljon paremmin kuin meikäläiset, mutta eivät he suostu muuttamaan maaseudulle. Meidänkin sairaalamme pyörii vain siksi, että meitä ulkomaalaisia erikoislääkäreitä on siellä muutamia. Ikävää, mutta totta.”

Matka lentokentältä kaupunkiin sujui vauhdikkaasti. Garry sanoi sen johtuvan siitä, että lauantai oli nepalilaisten vapaapäivä.

”Aiotko olla vielä kauan Nepalissa?” utelin.

”Minulla on muutama kuukausi jäljellä tästä sopimuksesta”, kertoi Garry. ”Eiköhän se ole sitten siinä.”

Valkoista, rapattua, kaksikerroksista rakennusta ympäröi korkea muuri. Kuljettaja tööttäsi portin ulkopuolella. Portinpielessä oli pieni vartijankoppi, josta noin kolmekymppinen, langanlaiha, baskeripäinen mies astui ulos samanaikaisesti, kun portti avautui. Mies tervehti autoa seisten.

Ystävällisen oloinen nepalinainen esittäytyi Estheriksi ja ohjasi minut toisen kerroksen vierashuoneeseen. En saanut kantaa omaa rinkaani, vaan palveluskuntaan kuuluva poika toi sen yläkertaan. Esther puhui hiljaisella äänellä ja kertoi, että lounas tarjoiltaisiin puolen tunnin kuluttua alakerrassa. Mikäli haluaisin käydä suihkussa sitä ennen, vesi olisi valitettavasti viileää, sillä pitkien sähkökatkosten vuoksi lämmintä vettä riitti vain iltaisin ja varhain aamulla.

Avasin rinkani ja mietin, mitä laittaisin päälleni. Delhistä ostamani rubiinipunainen tunika ja leveät puna-harmaakuvioiset housut, jotka muistuttivat Estherin vaatteita, olivat vaatimattoman matkapuvuston väripilkut. Estherin vaatteet tosin näyttivät olevan paksumpaa kangasta, ehkä jopa villaa. Väritään Estherin housuasu oli syvän viininpunainen ja tunikan helmassa oli harmaan ja vihertävän sävyisiä kirjailuja. Kaulassa hänellä oli paksu harmaasävyinen villahuivi, jonka hän oli kietonut monin kerroin ympärilleen.

Vaatimattomasti kalustetusta pienehköstä ruokasalista tuli huumaava maustetun linssikastikkeen tuoksu. Yhdessä höyryä-

vän kuuman riisin kanssa sitä kutsuttiin dalbhatiksi. Pöydässä oli myös muutamia kulhoja kypsiä vihanneksia, erityisen herkulliselta tuoksui kukkakaaliseos. Aistin siinä ainakin valkosipulin ja korianterin tuoksun, lempimausteitani molemmat. Kipollinen kanakastiketta näytti olevan ainoa liharuoka. Höyryävä riisi oli valtavan kokoisessa keittimessä. Kannussa oli keitettyä ja suodatettua vettä, kuten huoneessakin.

”Tervetuloa Nepaliin, Merit didi. On suuri ilo ja kunnia saada sinut vieraaksi tänne majataloomme. Garry jo tuossa kertoikin taustastasi ja toiveistasi ja minusta kuulostaa tosi hienolta, että haluat auttaa nepalilaisia tyttöjä ja naisia”, sanoi Rajesh Kumari, Garryn järjestön Kathmandun toimiston johtaja syvään kumartaen.

Hieman hämmentyneenä ojensin käteni länsimaiseen tapaan ja Rajesh Kumari tarttui siihen luontevasti. Rajesh oli lyhyehkö ja tannakkavartaloinen ja hänellä oli ylväät kasvopiiirteet. Hän oli pukeutunut paksuun mustaan fleecepusakkaan. Rajesh ei katsonut minua suoraan silmiin tervehtiessään, mutta hänessä oli jotakin tavattoman sydämellistä ja lämmintä. Minne minä olinkaan päätenyt, kun sain tutustua heti alkajaisiksi kahteen näin mukavaan herrasmieheen. Garrykin oli vaihtanut neulepuseronsa kirkkaanpunaiseen fleecepusakkaan, jonka alta näkyivät ruutupaidan kaulukset.

”Voi kiitos. Minua todella onnisti, kun tapasin Garryn lentokoneessa ja aloimme jutella siitä, mitä haluaisin tehdä täällä Nepalissa. Olen tosiaan lähtenyt liikkeelle aika lailla valmistautumattomana. Repussani ei ole paljon tietoa Nepalista, mutta kylläkin ammattitaitoa ja aikuisen naisen elämäkokemusta. Pääni on vain ihan pyörällä tästä kaikesta.”

Garryn katse viivähti asussani pienen hetken. Se riitti siihen, että tunsin poskieni punehtuvan. Olin kuullut, että punainen väri korostaa kasvojani, vaikken kovin usein osannutkaan siihen pukeutua. Ehkä oppisin täällä käyttämään värejä. Delhissä naisilla oli upean värisiä vaatteita ja tuntui, että kaikki vahvat värit sopivat heidän tummanruskeaa ihoaan ja sysimustia hiuksiaan vasten.

Ruokapöydässä juttelimme kolmin Nepalista ja naisen asemasta maassa. Esther näytti syövän keittiössä ja piipahti aina välillä katsoimassa, oliko meillä riittävästi kutakin ruokalajia. Olisin halun-

nut pyytää hänet syömään kanssamme, mutta vaistoni sanoi, että oli parasta olla hiljaa. Tähän järjestelyyn oli varmasti jokin syy. Rajesh Kumari lupasi ottaa yhteyttä keskukseseen, jossa autetaan tyttöjä, jotka on haettu kotiin Intiasta ja kaukaisemmista maista.

”Tytöt tarvitsevat yleensä pitkän kuntoutuksen ennen kuin voivat palata takaisin normaaliin elämään. Joidenkin kohdalla se ei onnistu koskaan, mutta yllättävän hyviä tuloksia keskuksessa on saatu aikaan”, kertoi Rajesh.

”Malta tuskin odottaa”, vastasin Rajeshille. Ruoka maistui uskomattoman hyvältä. Ruoka ei ollut aivan niin maustettua kuin Delhissä. Ehkä se johtui siitä, että täällä majoittui jatkuvasti ei-nepalilaisia vieraita.

”Sinun ammattitaidollesi olisi keskuksessa varmasti käyttöä. Huomenna se selviää. Nyt joudun kiirehtimään toiseen tapaamiseen. On todella hienoa, että saamme pitää sinut vieraanamme”, jatkoi Rajesh ja kumarsi kädet yhdessä rinnan edessä. Rajeshin ikää oli hieman vaikea arvioida. Luultavasti hän oli reilusti yli neljänsikymmenen, sillä hän sanoi olevansa perheellinen ja kertoi tyttäriensä opiskelevan yliopistossa. Suomessa opiskelijoiden vanhemmat olivat yleensä jo viisikymppisiä, mutta Nepalissa mentiin nuorena naimisiin.

Garry

ONNEKSI RAJESH OTTI MERITIN ENNAKKOLUULOTTOMASTI vastaan ja piti täysin mahdollisena, että Nita Sharma hyväksyisi hänet keskukseensa. Nita oli vaativa ja tarkka nainen. Hänen keskukseensa kynnyksen yli ei kovin moni ulkomaalainen päässyt, ainakaan töitä tekemään. Nita halusi suojella tyttöjään viimeiseen hengenvetoon. Ymmärsihän sen, heillä oli kaikilla ollut niin kova kohtalo, ettei kukaan halunnut heidän joutuvan enää uudelleen väariin käsiin.

”Miten ihmeessä osaat ajaa noin tottuneesti tässä liikennekaaoksessa?” kysyi Merit ja puristi rystyset valkoisina maasturin kojelautaa, kun lähdimme liikenteeseen lounaan ja teekupposen jälkeen. Merit oli innokas lähtemään kaupungille.

”Minä olen asunut täällä aika monta vuotta ja arki on pakottanut auton rattiin, vaikka meillä onkin kuljettajia. Sitä paitsi minä olen kasvanut vasemmanpuoleisen liikenteen keskellä.”

Lauantailiikenteessä kesti puolisen tuntia päästä Kathmandun vanhaan keskustaan. Eikä se vetänyt vertoja arjen ruuhka-aikojen liikennekaaokselle millään muotoa. Esittelin vieraille tätä aluetta mielelläni. Pyhine rakennuksineen se muistutti minua lapsuuteni Intiasta.

”Autot soittavat villinä torviaan ja meteli on korvia huumaaava. Miten nuo ihmiset selviävät kadun yli tuossa kaaoksessa?” ihmetteli Merit.

”He ovat tottuneet tähän liikenteeseen pienestä pitäen. Kuten huomaat, joukossa on pieniä lapsia ja heiltäkin se onnistuu. Ehkä tuon rohkeuden takana on tämä paikalliset ihmiset läpäissyt koh-

ANNE MERETMAA (s. 1948) on naimisissa ja asuu Lahdessa. Hän on uusperheen äiti ja mummi. Työssään opettajana ja kouluttajana hän on matkustanut Aasiaan lukuisia kertoja.

Meretmaan esikoisromaani *Kosketettu* kertoo yhtäältä parikymppisen Elinan kipeän kasvutarinan, joka alkaa, kun hän lähtee tapaamaan delhiläistä Facebook-kaveriaan Alohaa. Toisaalta se on myös samassa koneessa samaan kaupunkiin lentävien viisikymppisten Meritin ja Garryn tarina. Se on tarina rohkeudesta ja rakkaudesta. Siitä, miten tyttökauppa ravistelee Aasiaa.

Romaani väläyttää esiin delhiläisen turvatalon ja nepalilaisen kuntoutuskeskuksen naiset, joiden sareissa liehuvat aistikkaat sävyt ja ikäaikaisten uskontojen, kulttuurien ja kohtalonuskon ristiriitaiset kuviot.

ISBN 978-951-568-282-6

KL 84.2

www.bod.fi

GRAAFINEN SUUNNITTELU Tuomas Jääskeläinen

KIRJAILIJAKUVA Kati Miettinen

9 789515 682826